

**Ἐπικήδειος Λόγος
στόν ἀοίδιμο Μητροπολίτη
Δράμας
κυρό Παῦλο (Ἀποστολίδη)
(1963 - 2022)**

Ἐπισκόπου Ὁρεῶν Φιλοθέου,
Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
Μητροπολιτικός Ἰ. Ναός Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου Δράμας
Τρίτη 3 Μαΐου 2022

Χ Ρ Ι Σ Τ Ο Σ Α Ν Ε Σ Τ Η !

Ὁ ἀναστάσιμος αὐτός χαιρετισμός, ὁ ὁποῖος ταυ-
τόχρονα ἀποτελεῖ καί τήν ὁμολογία τῆς πίστεως τῶν
ὀρθοδόξων χριστιανῶν κατά τήν διάρκεια τῆς τεσσαρα-
κονθήμερης αὐτῆς Πασχάλιας περιόδου, μᾶς συγκλονί-
ζει περισσότερο κάθε φορά πού καλούμαστε νά τόν ἐκ-
φέρουμε τήν ὥρα τῆς θλίψεως καί τῆς ἀπορίας, οἱ
ὁποῖες προκαλοῦνται μετά τήν αἰφνίδια ἔξοδο ἑνός ἀν-
θρώπου ἀπό τήν παρούσα ζωή.

Τέτοιες ὥρες εἶναι πού ἀντιλαμβανόμαστε ὅτι ὁ
χαιρετισμός αὐτός δέν εἶναι ἕνα ἀπλό ἔθιμο. Ὅτι ἡ
Ἀνάσταση δέν ἀφορᾷ κάποιους ὄνειροπόλους, ρομαντι-
κούς, ἴσως καί ἀφελεῖς ἀνθρώπους, ἀλλά ἀφορᾷ τήν
διακινδύνευση τοῦ νά ἀποδεχθοῦμε τό ἀδύνατο γιά τήν
λογική, τό πέρασμα, δηλαδή, ἀπό τήν θνητότητα στήν

«ὄντως ζωή», στήν ἀπαρχή μιᾶς «ἄλλης βιοτῆς», τῆς αἰωνίου, ἐκεῖ πού ἡ ζωή «περισεύει».

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμε, Σεπτέ Πρωθιεράρχα τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,

Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Ξάνθης καί Περιθεωρίου κ. Παντελεῆμον, Ἐκπρόσωπε τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου καί Τοποτηρητά τῆς ἀπορφανισθείσης Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δράμας,

Σεβασμιώτατοι καί Θεοφιλέστατοι Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς,

Εὐλαβέστατοι Πρεσβύτεροι καί Διάκονοι,

Ὅσιώτατοι Μοναχοί καί Μοναχές,

Ἐντιμότατοι Ἀρχοντες,

Λαέ τοῦ Κυρίου πενθηφόρε,

Δέκα μόλις ἡμέρες πέρασαν ἀπό τότε πού μέσα ἀπό τό κενό Μνημεῖο ἀκούσαμε τό «καινόν» Μήνυμα τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ καί, ἰδού, ἀτενίζοντας ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πανσέπτου αὐτοῦ Μητροπολιτικοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τόν μακαριστό πλέον Μητροπολίτη Δράμας κυρό Παῦλο ἄπνουν, καλούμαστε ὅλοι, κατά τούς λόγους τοῦ χρυσορρήμονος πατρὸς καί διδασκάλου τῆς Ἐκκλησίας ἁγίου Ἰωάννου, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως: «Νά κηρύξουμε τό νόημα αὐτῆς τῆς σωτηρίου ἡμέρας. Νά διακηρύξουμε τήν νέκρωση τοῦ διαβόλου, τήν

αίχμαλωσία τῶν ἀκαθάρτων δαιμόνων, τήν σωτηρία τῶν χριστιανῶν, τήν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασι»¹.

Πρῶτος ἱεροκῆρυξ αὐτοῦ τοῦ «φαιδροῦ» τῆς Ἀναστάσεως κηρύγματος γίνεται ὁ ἴδιος ὁ μακαριστός Μητροπολίτης Παῦλος διότι πορευόμενος στόν παρόντα βίο πίστεψε στόν Ἀναστάντα, προσοικειώθηκε τό κήρυγμα τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, πέθανε γιά τόν κόσμο μέ τήν μοναχική ἀφιέρωσή του στήν Ἐκκλησία τοῦ Ἀναστάντος καί, ὡς λειτουργός τῶν Μυστηρίων τοῦ Θεοῦ, κήρυξε «τρανῶς» καί «πεπαρρησιασμένως» τά μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ, ὁ Ὅποιος μπορεῖ καί ἐγείρει τούς νεκρούς. Καί ἐγκατέλειψε τήν παροῦσα ζωή μετά τήν Θεία Λειτουργία καί τήν κοινωνία τοῦ Ἀναστημένου Σώματος καί Αἵματος τοῦ Χριστοῦ, λουσμένος μέσα στό ἀναστάσιμο φῶς, μέ τό «Χριστός Ἀνέστη» στά χεῖλη καί τήν καρδιά, «ἡμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμόν, ἵνα ἐπακολουθήσωμεν τοῖς ἵχνεσιν αὐτοῦ» (Α' Πετρ. 2, 21).

Ὁ μακαριστός Μητροπολίτης Δράμας κυρός Παῦλος (κατά κόσμον Ἀλέξανδρος) Αποστολίδης, ἐγεννήθη στήν Βέροια τῆς Μακεδονίας κατά τό ἔτος 1963, ἔλκοντας τήν καταγωγή ἀπό τήν ἀλησμόνητη γῆ τοῦ Πόντου.

Ἀνατράφηκε «ἐν παιδείᾳ καί νουθεσίᾳ Κυρίου» ἀπό τούς εὐσεβεῖς γονεῖς του, ἰδίως τήν καλή του μητέρα, ἀπό τούς ὁποίους διδάχθηκε τήν ὀρθόδοξη εὐσέβεια τῆς Ρωμηοσύνης στά ὄρια τῆς ἐνορίας τοῦ Ἁγίου Δημητρίου Ναούσης, ὅπου ἦταν καί ἡ πατρική του οἰκία.

1 Ἰω. Χρυσοστόμου, Λόγος εἰς τήν τριήμερον Ἀνάστασιν.

Μετά τίς ἐγκύκλιες σπουδές του βρέθηκε ὡς ἱεροσπουδαστής στήν Ἐκκλησιαστική Σχολή Λαμίας, ὅπου συνδέθηκε πνευματικά μέ δύο ξεχωριστές μορφές κληρικῶν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀγάθωνος: τόν Ἡγούμενό της Ἀρχιμανδρίτη Γερμανό Δημᾶκο καί τόν ἀγιασμένο Γέροντα Βησσαρίωνα Κορκολιᾶκο, τοῦ ὁποίου τό σκήνωμα παραμένει ἀδιαλώβητο καί μαρτυρεῖ τήν κοινή καί καθολική Ἀνάσταση.

Σημαντικό ρόλο στήν πνευματική του κατάρτιση διαδραμάτισε ἡ ἀπό τά μαθητικά του χρόνια ἐπαφή μέ τά ἱερά σκηνώματα τοῦ Ἁγίου Ὄρους, τίς Ἱερές Μονές Διονυσίου καί Ἁγίου Παύλου, τήν Ἱερά Σκήτη τῆς Ἀγίας Ἄννης καί τόν μακαριστό Καθηγούμενο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῆς Μεγίστης Λαύρας, Γέροντα Ἀθανάσιο, μέ τόν ὁποῖον διατηροῦσε τακτική ἀλληλογραφία.

Διάκονος χειροτονήθηκε τό ἔτος 1983 ὑπό τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου Βεροίας κυροῦ Παύλου, ὁ ὁποῖος ἐκτιμώντας τό ἦθος καί τόν χαρακτήρα του, τοῦ προσέφερε τιμητικά τό ὄνομά του —Παῦλος— διαβλέποντας ἴσως καί τόν ἱεραποστολικό ζῆλο, τόν ὁποῖο εἶχε ὁ νέος τότε διάκονος.

Μόλις κατέστη πτυχιούχος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης τό ἔτος 1988, χειροτονήθηκε ἀπό τόν μακαριστό Γέροντά του Πρεσβύτερος καί Ἀρχιμανδρίτης καί ὑπηρέτησε ἀρχικά ἐπί τριετία ὡς Ἐφημέριος τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου, Πολιούχου Βεροίας.

Τό ἔτος 1991 διορίσθηκε Ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παναγίας Σουμελᾶ Βερμίου Ὄρους, ὅπου, μέ τήν εὐλογία τοῦ Γέροντός του, ἀρχικά, καί ἀπό τό 1994 σέ

ἄριστη συνεργασία μέ τόν νέο Ποιμενάρχη του, Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Βεροίας κ. Παντελεήμονα, καθώς καί μέ τά κατά καιρούς μέλη τῶν Διοικητικῶν Συμβουλίων τοῦ Ἱεροῦ Ἰδρύματος, ἐπιδόθηκε στήν διακονία τῶν πολυπληθῶν προσκυνητῶν μέ φόβο Θεοῦ, αἴσθημα εὐθύνης, ἀγάπη καί διάκριση. Μεταξύ πολλῶν, ἐπιμελήθηκε τό κειμηλιοφυλάκιο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, ὅπου ἔχουν ἐναποτεθεῖ ἱερά ἀντικείμενα προερχόμενα ἀπό τόν Πόντο, μεγάλης συναισθηματικῆς καί ἱστορικῆς ἀξίας, ἐνῶ φρόντισε ἰδιαίτερος καί τά τῆς ἀναδείξεως τοῦ ἀγιολογικοῦ πλούτου τοῦ Πόντου, μέ τήν μετακομιδή στό Βέρμιο ἱερῶν ἀποτμημάτων ἐκ τῶν λειψάνων τῶν κτητόρων τῆς Παναγίας Σουμελᾶ τοῦ Πόντου, Ὁσίων Βαρνάβα καί Σωφρονίου, ἀλλά καί τοῦ πολιούχου τῆς Τραπεζοῦντος, Ἀγίου Εὐγενίου.

Ὁ μακαριστός Μητροπολίτης Παῦλος ὑπῆρξε ἕνας ἐκ τῶν πλέον πεπαιδευμένων Ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀφοῦ ἦταν κάτοχος μεταπτυχιακοῦ διπλώματος ἀπό τό ἔτος 1995, μελετήσας ἰδιαίτερος τήν προσωπικότητα καί τό ἔργο τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Χρυσάνθου Φιλιππίδου, μετέπειτα Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, ἀλλά καί Διδάκτωρ τῆς Θεολογίας τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ἀπό τό ἔτος 2002, μέ θέμα τῆς διατριβῆς του: «Ἡ Μητρόπολη Ροδοπόλεως – Τό Ζήτημα τῶν Ἐξαρχειῶν τοῦ Πόντου».

Ἡ παρουσία του στήν Σουμελᾶ καί ἡ ἐκεῖ ἐργασία του, ὅπως καί ἡ εὐρύτερη δράση του ὡς κληρικοῦ καί ἐπιστήμονος, ὀδήγησε τήν Σεπτή Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὑπό τήν προεδρία τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου κυροῦ Χριστοδούλου, νά τόν προκρίνει

εἰς διαδοχὴν τοῦ ἀοιδίου Μητροπολίτου Δράμας κυροῦ Διονυσίου τὴν 6ῃ Ὀκτωβρίου 2005, τῆς χειροτονίας του τελεσθείσης στὸν Μητροπολιτικὸ Ἱερό Ναό Ἀθηνῶν τὴν 9ῃ Ὀκτωβρίου.

Ἡ ἐνθρόνισή του πραγματοποιήθηκε τὴν 19ῃ Νοεμβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους στὸν ἱερό Τόπο, στὸν ὁποῖο ὄλοι μας καί σήμερα εὐρισκόμεθα. Τὴν ἡμέρα ἐκείνη, μεταξὺ πολλῶν καί σημαντικῶν λόγων, τοὺς ὁποίους ὁ τότε νέος Μητροπολίτης Παῦλος ἀπηύθυνε πρὸς τὸ πλήρωμα τῆς κατὰ τὴν Δράμα Ἐκκλησίας, εἶπε καί τὰ ἐξῆς: «...Ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά καί περιπόθητα ἢ μᾶλλον σταλείς ὑπὸ τῆς πνοῆς τοῦ Παναγίου Πνεύματος τοῦ συγκροτοῦντος τὸν θεσμόν τῆς Ἐκκλησίας, ἴσταμαι ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν, οὐχὶ διὰ νά κηρύξω ἑμμαντόν, ἀλλὰ τὸ Εὐαγγέλιον καί τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ...»².

Οἱ ἀνωτέρω λόγοι εἶναι ἐνδεικτικοί τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ φρονήματος τοῦ Μητροπολίτου Παύλου, ὁ ὁποῖος εἶχε ἐπίγνωση τῆς παρουσίας καί τῆς διακονίας του στήν Ἐκκλησία. Γνώριζε ὅτι εἶναι, ὅπως ὁ κάθε Ἐπίσκοπος καί γενικῶς ὁ κάθε ἐργάτης στό πνευματικό γεώργιον τοῦ Θεοῦ, «ἀπεσταλμένος». Ὁ Θεός τὸν ἔστειλε διὰ τῆς Ἐκκλησίας καί μάλιστα μέ συγκεκριμένο στόχο καί σκοπό: νά κηρύσσει Χριστόν, Ἐσταυρωμένον καί Ἀναστάντα, καί νά δρᾷ πάντοτε παραπεμπτικά πρὸς Ἐκεῖνον, τὸν ἀποστέλλοντα τοὺς ἐκλεκτοὺς Αὐτοῦ, μέ τοὺς λόγους, τοὺς τρόπους, τὴν συναναστροφή του, καταθέτοντας συγκεκριμένη μαρτυρία, αὐτὴν τῆς ἀεὶ ἐρ-

² Περιοδικόν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ἔτος ΠΒ', τχ. 11, Δεκέμβριος 2005 σελ. 903.

χομένης, ἀλλά καί διαρκῶς παρούσης ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Ὁ μακαριστός Μητροπολίτης Παῦλος ἐποίμανε ἐπί δεκαεπτὰ σχεδόν ἔτη τήν ἐν Δράμα παροικοῦσα Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, προσφέροντας χάριν Αὐτῆς, ἀλλά καί τῆς καθόλου Ἐκκλησίας κάθε χάρισμα τό ὁποῖο τοῦ δόθηκε ἀπό τόν Δωρεοδότη Κύριο καί γι' αὐτό ἀξιώθηκε νά ζήσει μεγάλες χαρές καί νά λάβει οὐράνιες εὐλογίες κατά τό διάστημα αὐτό, ὅπως τό κορυφαῖο γιά τήν σύγχρονη ἱστορία τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας γεγονός, τῆς Ἀγιοκατατάξεως, ἐν ἔτει 2008ω, τοῦ Ὁσίου καί Θεοφόρου πατρός ἡμῶν Γεωργίου τοῦ Καρσλίδου, καθώς καί τήν ἀνέγερση καί τόν ἐγκαινισμὸ Ἱεροῦ Ναοῦ πρὸς τιμὴν τοῦ προκατόχου του, Ἱερομάρτυρος Μητροπολίτου Σμύρνης Χρυσοστόμου, τοῦ ἀπὸ Δράμας, κατά τό ἔτος 2016.

Ἔτεροι ὁμιλητές, ἀρμοδιότεροι τοῦ ὁμιλοῦντος, θά ἀναφερθοῦν στό ἔργο τοῦ ἀοιδίμου Μητροπολίτου στήν εὐλογημένη αὐτῇ Ἐπαρχία, διότι ἔζησαν ἀπὸ κοντά τήν εὐεργετική παρουσία τοῦ μακαρίου Ἐπισκόπου στόν τόπο αὐτό. Τό βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Μητροπολίτης Δράμας Παῦλος Ἀποστολίδης δέν ὑπῆρξε μόνο «θρόνων διάδοχος» τῶν ὄντως σπουδαίων Προκατόχων του Μητροπολιτῶν, ἀλλά καί «τρόπων μέτοχος» στόν βίον καί τά καλά τους ἔργα, ἐμπνεόμενος ἀπὸ τόν ἐν Ἁγίοις ἔνδοξο Ἱερομάρτυρα Χρυσόστομο Καλαφάτη, συγκρινόμενος μέ τόν λογιώτατο Βασίλειο Κομβόπουλο καί συνεχίζοντας καθοριστικά τό ἔργο τοῦ ἀνεξικάκου, ἐναρέτου καί ταπεινοῦ Διονυσίου Κυράτσου, τοῦ καί ἀμέσου Προκατόχου του.

Ὁ Μητροπολίτης Δράμας Παῦλος ὑπῆρξε τιμώτατο μέλος τῆς σεπτῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί πάντοτε μέ παρρησία καί θάρρος ἐξέφραζε τήν γνώμη του γιά τά ζητήματα πού ἀπασχολοῦν τήν Αὐτοκέφαλο Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἀλλά καί εὐρύτερα τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία σέ ὅλο τόν κόσμο. Σεβόταν ὑπερβαλλόντως τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο καί δέν παρέλειπε νά ἐκφράζει τήν εὐγνωμοσύνη του πρός τήν Μεγάλη Ἐκκλησία, γιά ὅσα προσέφερε καί προσφέρει πρός τό εὐσεβές Γένος μας, τονίζοντας ἐν ταῦτῳ ὅτι «ἡ ἐν Ἑλλάδι Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τιμητικῶς καί ὀφειλετικῶς λειτουργεῖ ὡς προμαχῶν καί θώραξ καί προφυλακή τοῦ πανσέπτου Οἰκουμενικοῦ θρόνου. Ἰσχυρά δέ Αὐτοκέφαλος ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησία δύναται ν' ἀποτελέσῃ ἀνατρεπτικόν παράγοντα καί τεῖχος ὀχυρώτατον κατά τῶν ἐπιβουλενομένων αὐτήν»³.

Ἀγαποῦσε καί τήν Πατρίδα μέ γνήσιο πατριωτισμό, δίχως νά ἐκπίπτει στήν φοβερή αἵρεση τοῦ ἐθνοφυλετισμοῦ, ἡ ὁποία τόσα δεινά προξενεῖ στήν Ἐκκλησία καί τό Γένος. Σταθερός στήν ἐλληνική συνείδηση γιά τήν γῆ τῆς Μακεδονίας, τήν ὁποία ἐξύμνησε μέ δύναμη καί μαχητικότητα. Ἄρρηκτα συνδεδεμένος μέ τόν Πόντο, ἀληθινός ἐραστής τῶν Ἁγίων του, τῶν ἱερῶν προσκυνημάτων καί σεβασμάτων του, μά καί αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων του. Ἑλληνας πραγματικός, διαρκῶς ἐμπνεόμενος ἀπό τήν Ἑλληνική Παιδεία μέ τά οἰκουμενικά καί πανανθρώπινα μηνύματα.

Πρώτιστα, ὅμως, ὁ ἀοίδιμος Μητροπολίτης Δράμας Παῦλος ἀγάπησε τήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, στήν

3 Περιοδικόν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὅ.π., σελ. 906.

Ὅποια παρέμεινε ἀφοσιωμένος ὅσο τίποτε ἄλλο. Καί τοῦτο γιατί γνώριζε ὅτι στήν Ἐκκλησία φανερώνεται ὁ Ἀναστάς Χριστός, τόν Ὅποιον ἔχει τόση ἀνάγκη ὁ κόσμος. Καί ἡ τελευταία ὁμιλία του, τό τελευταῖο του κήρυγμα, πού ἔγινε μόλις πρό τριῶν ἡμερῶν, τό περασμένο Σάββατο, ἐπί τῆ ἱερᾶ Μνήμη τῶν Ἁγίων ἐν Ναούσῃ Νεομαρτύρων, ἐνώπιον Ὑμῶν, Μακαριώτατε Πάτερ καί Δέσποτα, ὑπῆρξε ἕνας ὕμνος πρός τόν Ἀναστάντα Κύριο καί τούς αὐτόπτες μάρτυρες τῆς παρουσίας Του, μία ἀληθινή Ὁμολογία Πίστεως:

«Ὁ Κύριός μου καί ὁ Θεός μου, δόξα σοι!», ἀναφώνησε ὁ μακάριος Μητροπολίτης καί συνέχισε: «...Ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ εἶναι τό θεμέλιο τῆς πίστεώς μας... Ἡ ζωὴ τοῦ χριστιανοῦ εἶναι ὑπέροχη. Τό βλέπουμε στά ὀλόφωτα πρόσωπα τῶν ἁγίων τῆς πίστεώς μας. Ὁ χριστιανός, σύμφωνα μέ τούς λόγους τοῦ Χριστοῦ, ἀπό ἐδῶ ἔχει γεύση τῆς αἰωνίου ζωῆς· «ὁ τόν λόγον μου ἀκούων καί πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώνιον». Δέν εἶπε ὅτι θά ἔχει στό μέλλον, ἀλλά ὅτι ἤδη ἔχει ζωὴν αἰώνια. Οἱ ἀπόστολοι καί οἱ ἅγιοι αἰσθάνονταν ἔντονα μέσα τους τήν πνευματική ἀνάστασις καί τήν αἰώνια ζωὴ, ὥστε περιφρονοῦσαν τόν σωματικό θάνατο. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀποστολή τῆς Ἐκκλησίας, νά ἐνώσει ὅλους τούς πιστούς μέ τό πρόσωπο τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ. Ὅλα τά ἄλλα εἶναι δευτερεύοντα».

Αὐτά τά τελευταῖα λόγια τοῦ μακαριστοῦ Ἱεράρχου, ὁ «ἐπίλογος» τῆς πορείας του τό ἔτος 2022, εὐρίσκονται σέ ἄμεση σχέση μέ τόν «πρόλογο» τοῦ Ἐνθρονιστηρίου πρός ὑμᾶς λόγου του, πατέρες καί ἀδελφοί Δραμινοί, τό ἔτος 2005: «...Πάσχα Κυρίου εὐαγγελίζομαι

ὑμῖν, ἀγαπητά τέκνα, μέ τήν ποιμαντορικήν ράβδον, δᾶδα τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἀμήν.». Καί ὁ λόγος του ὄντως ἐγένετο βέβαιος!

Μακαριώτατε,

Ἐπιτρέψατέ μου νά κατακλείσω τόν λόγο, παραφράζοντας τόν στίχο ἑνός ἀπό τά πολλά ποιήματα στήν ποντιακή διάλεκτο, τά ὁποῖα ἀγάπησε καί τραγούδησε ὁ προκείμενος μακαριστός Ἀρχιερεύς. Εἶναι τό ποίημα «Πόντος! Ἐν' ἄστρον φωτεινόν» τοῦ Γεωργίου Σαρακενίδη, τό ὁποῖο ἀναφέρεται στόν Πόντο καί ταπεινά θεωρῶ ὅτι ἀρμόζει θαυμαστά μέ τήν συνείδηση τῆς Ἐκκλησίας γιά τόν μακαριστό Ἱεράρχη:

«Παῦλος ὁ Μητροπολίτης Δράμας!

Ἐν' ἄστρον φωτεινόν ὀψέ, ὁσήμερον καί πάντα.»

Καλή Ἀνάσταση, αἰοίδιμε Μητροπολίτα Δράμας κυρέ Παῦλε! Νά ἔχουμε τήν ἀγία εὐχή Σου! Ἀληθῶς Ἀνέστη ὁ Κύριος!